

Σύλληψη, εγκυμοσύνη, θηλασμός

σύμφωνα με τις διδαχές των Αγίων Πορφυρίου και Παΐσιου, π.
Σωφρονίου του Έσσεξ και του μακαριστού Μητροπολίτου Χίου
Παντελεήμονος Φωστήνη

«Η αγωγή του παιδιού αρχίζει εκ κοιλίας μητρός και μάλιστα εξ άκρας συλλήψεως».
*«Η μητέρα παιδαγωγεί τα παιδιά της μέσα στην μήτρα της,
με τα ψυχικά της βιώματα (Άγιος Πορφύριος)*

*Ιωάννα Μαρή, επίτ. Σύμβουλος Επικρατείας, ψυχολόγο, Πρόεδρος της
«Ελληνικής Εταιρείας Προγεννητικής Αγωγής» και συνεργάτες*

Πριν η Επιστήμη να ανακαλύψει την μεγάλη σημασία της αρχής της ζωής: σύλληψης, εγκυμοσύνης, για την υγεία, ισορροπία και χαρίσματα του παιδιού και του ενήλικου στον οποίο το παιδί αυτό θα εξελιχθεί, οι άγιοι γέροντες είχαν εκφράσει μια σοφή διδασκαλία, τόσο χρήσιμη για τους νέους και νέες που ετοιμάζονται να στήσουν οικογένεια.

Ο πατήρ Πορφύριος συνήθιζε να λέει ότι η αγωγή του παιδιού αρχίζει «εκ κοιλίας μητρός» και θεωρούσε κρίσιμη την περίοδο της φιλοξενίας του παιδιού στην μητρική κοιλία.

Ορίστε περιστατικά που αφηγείται ο ίδιος:

«Προ ημερών ήλθε ένας καθηγητής πανεπιστημίου και παραπονιόταν για κάποια προβλήματα, που είχε. Του είπα: “κύριε Καθηγητά, αυτά τα προβλήματα τα έχεις από την κοιλιά της μητέρας σου”. Τότε ο καθηγητής δάκρυσε κι άρχισε να κλαίει. Και του λέω: “Εσύ, ένας Καθηγητής Πανεπιστημίου, να κλαίς;” Και μου απάντησε: “Έχετε δίκιο Γέροντα, αλλά τα λόγια σας αυτά έχουν βαθιά σημασία για εμένα. Μου έλεγε η μητέρα μου ότι, όταν ήμουν στην κοιλιά της, ο πατέρας μου την κλωτσούσε στην κοιλιά, ώστε να με αποβάλει”.»

«Τι να κάνουμε με το παιδί μας Γέροντα, που είναι γεμάτο ανασφάλεια και φοβίες;», ένα ζευγάρι τον ρώτησε. Κι εκείνος απήντησε:

«- Εσείς φέρετε εξ ολοκλήρου την ευθύνη γι’ αυτό. Εκ κοιλίας μητρός του δημιουργήσατε, με τις κακές μεταξύ σας σχέσεις, όλα αυτά τα ψυχικά τραύματα , που θα κουβαλά σε όλη του τη ζωή».

Ο γέροντας μιλούσε συχνά για “μπερδεμένα παιδιά” “μπερδεμένων γονέων”. «Μάλιστα, για διάφορα παιδιά, που είχαν προβλήματα, έλεγε ότι **ήδη από την κοιλιά της μητέρας τους είχαν αυτό το πρόβλημα, αυτό το μπερδεμα, διότι, όταν η μητέρα ήταν έγκυος δεν φρόντιζε να είναι τακτοποιημένη η ζωή της, να έχει ηρεμία, γαλήνη, να προσεύχεται, να συμμετέχει στα μυστήρια της εκκλησίας».** (Κλείτου Ιωαννίδη, Ο γέρων Πορφύριος)

«Μια κοπέλα γέννησε στην Πολυκλινική Αθηνών (Ομόνοια) ένα παιδί τέρας, το οποίο είχε μια μελανοειδή επιμήκυνση της παρειάς, που ήταν όπως η μελιτζάνα. Ήθελαν να ακούσουν την ερμηνεία του γέροντος για την γέννηση ενός τέτοιου παιδιού. Ο Γέρων Πορφύριος εζήτησε να δει την κοπέλα και συζητώντας μαζί της, έμαθε ότι εκεί στην γειτονιά της, στην Ομόνοια δηλαδή, κυκλοφορούσε ένας νεαρός, ο οποίος είχε ακριβώς το ίδιο τερατώδες πρόσωπο, όπως το μωρό, που είχε γεννηθεί στην Πολυκλινική. Η κοπέλα συναντούσε συχνά εκείνον τον νέο, μια και ήταν γείτονάς της και, φυσικά τον λυπόταν. Όταν όμως παντρεύτηκε κι έμεινε έγκυος, η θέα εκείνου του νέου άρχισε να της γίνεται εφιάλτης. Καθώς τον έβλεπε, σκεπτόταν: “ Τι τρομερό που είναι για την μητέρα του, να έχει ένα τέτοιο παιδί! Αν ήμουν εγώ στη θέση της πώς θα το υπέφερα, πώς θα το άντεχα;”»

«Και ακριβώς, η εφιαλτική αυτή σκέψη επέδρασε, στην περίοδο αυτή της εγκυμοσύνης της κοπέλας, ώστε να διαμορφωθεί το έμβρυο ανάλογα και τελικά να γεννηθεί αυτό το παιδάκι με τερατώδες πρόσωπο, παρόμοιο με του νεαρού γείτονα της μητέρας. Αυτήν την ερμηνεία έδωσε ο Γέρων Πορφύριος, με την οποία συμφώνησαν οι ιατροί της Πολυκλινικής, αλλά και η ίδια μητέρα του μωρού.» (Κλείτου Ιωαννίδη, Ο γέρων Πορφύριος). Σήμερα η επιστήμη δέχεται την μορφοποιητική επίδραση στο έμβρυο των εικόνων που η έγκυος βλέπει ή φαντάζεται.

«Η πιο σημαντική στιγμή για τον άνθρωπο είναι η στιγμή της μετάβασής του από την ανυπαρξία στην ύπαρξη», έλεγε.

Και τόνιζε ότι **«η αγωγή του παιδιού αρχίζει εξ άκρας συλλήψεως».**

Σε ζευγάρι που τον επισκέφτηκε, ο γέροντας είπε: «Επειδή εσείς οι δύο δεν αγαπιέστε, το παιδί σας, που θα γεννηθεί, θα έχει προβλήματα». Κι έτσι επαληθεύτηκε ως, **απλή απόδειξη της παιδαγωγικής γνώσης, ότι η αγωγή του παιδιού αρχίζει “εξ άκρας συλλήψεως”.** (Κωνσταντίνου Γιαννιτσιώτη, Κοντά στον Γέροντα Πορφύριο)

«Η αγωγή του παιδιού αρχίζει από την ώρα της συλλήψεώς του. Το έμβρυο ακούει και αισθάνεται μέσα στην κοιλιά της μητέρας του. Ναι, ακούει και βλέπει με τα μάτια της μητέρας. Αντιλαμβάνεται τις κινήσεις και τα συναισθήματά της, παρόλο που ο νους του δεν έχει αναπτυχθεί. Σκοτεινιάζει το πρόσωπο της μάνας, σκοτεινιάζει και αυτό. Νευριάζει η μάνα, νευριάζει και αυτό. Ό,τι αισθάνεται η μητέρα, λύπη, πόνο, φόβο, άγχος κ.λπ., τα ζει κι αυτό. Αν η μάνα δεν το θέλει το έμβρυο, αν δεν το αγαπάει, αυτό το αισθάνεται και δημιουργούνται τραύματα στην ψυχούλα του, που το συνοδεύουν σε όλη του τη ζωή. Το αντίθετο συμβαίνει με τα άγια συναισθήματα της μάνας. όταν έχει χαρά, ειρήνη, αγάπη στο έμβρυο, τα μεταδίδει σ’αυτό μυστικά, όπως συμβαίνει με τα γεννημένα παιδιά. Γι’αυτό πρέπει η μητέρα να προσεύχεται πολύ κατά την περίοδο της κυήσεως και να αγαπάει το έμβρυο, να χαϊδεύει την κοιλιά της, να διαβάζει ψαλμούς, να ψάλλει τροπάρια, να ζει ζωή αγία. Αυτό είναι και δική της ωφέλεια, αλλά κάνει θυσίες και για χάρη του εμβρύου, για να γίνει και το παιδί πιο άγιο, να αποκτήσει από την αρχή άγιες καταβολές. Είδατε πόσο λεπτό πράγμα είναι για την γυναίκα να κυοφορεί παιδί; Πόση ευθύνη και πόση τιμή!»

(*Βίος και Λόγοι Γέροντος Πορφύριου Καυσοκαλυβίτου, Ιερά Μονή Χρυσοπηγής, Χανιά 2004*)

«Εσύ φταις για τον νευρικό κλονισμό του παιδιού σου»,

ο Γέροντας εξήγησε: «δεν φταίει το παιδί, εσύ φταις, που όταν ήσουν έγκυος, τσακωνόσουν με την πεθερά σου και με τον άντρα σου και βρίζατε ο ένας τον άλλον». Αυτός ο συναισθηματικός φορτισμός έβλαψε το παιδί, όταν αυτό ήταν ακόμη μέσα στην κοιλιά σου..

«Πρέπει από την σύλληψη κιόλας να αρχίσει η φροντίδα των γονέων για το παιδί. Όχι τσακωμοί και εντάσεις, όταν η σύζυγος είναι έγκυος. Οι γονείς πρέπει να προσεύχονται στον Θεό να μεριμνήσει για το παιδί τους και όταν αυτό είναι στο στάδιο της κυήσεως. Όλα αυτά επιδρούν με ένα θαυμαστό τρόπο στο έμβρυο, και ας είναι ακόμη στην κοιλιά της μητέρας του». (Αγίου Πορφυρίου, “Ανθολόγιον Θαυμάτων” , εκδόσεις Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος, Μήλεσι 2017)

«Συμβουλές προς τις κυοφορούσες μητέρες

Έλεγε σ'έναν παιδίατρο:

- Να λες στις μητέρες να το νιώθουν πόσο πολύ τις ετίμησε ο Θεός, που τις αξίωσε να γίνουν μητέρες. Από τη στιγμή που φέρουν μέσα τους το συλληφθέν έμβρυο, έχουν μια δεύτερη ζωή.

Να μιλούν στο παιδί τους, να το χαϊδεύουν επάνω από την κοιλιά τους. Το έμβρυο τα αισθάνεται μυστικά αυτά. Να προσεύχονται με πολλή αγάπη γι'αυτό. Όπως αντίθετα αισθάνεται, όχι μόνο το γεννημένο παιδί τους, αλλά και το έμβρυο την έλλειψη αγάπης της μάνας του, τα νεύρα της, τον θυμό της, την απέχθειά της. και δημιουργούνται τραύματα στην ψυχούλα του που το συνοδεύουν σ'όλη του τη ζωή.

Τα άγια συναισθήματα της μάνας και η αγία ζωή της, αγιάζουν το παιδί της από την ώρα της συλλήψεώς του ακόμη. Τα ίδια ισχύουν και για τον πατέρα.» (*Η θεϊκή φλόγα που άναψε την καρδιά μου – ο Γέρον Πορφύριος, Αγαπίου Μοναχού, Εκδόσεις Ιερού Γυναικείου Ησυχαστηρίου η Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, Αθήναι 1999*)

Απολύτως όμοιες είναι και οι διδαχές του Αγίου Παΐσιου.

Η οικογένεια αποτελεί το πρώτο σχολείο του παιδιού, η αγωγή του οποίου ξεκινά ήδη από την εμβρυακή του ηλικία και συνεχίζει μέχρι και την ενηλικίωσή του. Η αγωγή μέσα στην οικογένεια καλύπτει ένα ευρύ πεδίο, που ξεκινά από την ικανοποίηση των βασικών συναισθηματικών αναγκών του παιδιού για να καταλήξει στη διαμόρφωση της ηθικής προσωπικότητάς του, κάτι το οποίο επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της αντιγραφής της συμπεριφοράς των ενηλίκων, μέσω μιας συνειδητής από τους γονείς διαδικασίας, η οποία μεταφράζεται περισσότερο στην πρόθεση των γονιών να διαπαιδαγωγήσουν παρά σε μία συστηματική διδασκαλία, βασισμένη σε λογικά σχήματα και παιδαγωγικές μεθόδους. (Από το βιβλίο *(Βίος Γέροντος Παΐσιου του Αγιορείτου, Ιερομόναχου Ισαάκ, Άγιον Όρος, 2004).*

Ο Γέροντας θεωρούσε καταστρεπτική την επίδραση της τηλεόρασης για όλους και ιδιαίτερα για τα παιδιά και τους νέους. Ανέφερε με πόνο περιπτώσεις παιδιών που οι γονείς

τους, για να έχουν την ησυχία τους, τα άφηναν ώρες να βλέπουν τηλεόραση, με αποτέλεσμα να καταστρέφονται διανοητικά, ψυχικά και σωματικά. Τόνιζε επί πλέον την βλάβη που φέρνει στο σώμα με την ακτινοβολία που εκπέμπει στα κυοφορούμενα βρέφη και στα μικρά παιδιά.

(Από το βιβλίο (Βίος Γέροντος Παΐσιου του Αγιορείτου, Ιερομόναχου Ισαάκ, Άγιον Όρος, 2004).

«Τα παιδιά δεν θηλάζουν μόνον γάλα, αλλά θηλάζουν την αγάπη και στοργή και τρυφερότητα και ασφάλεια, έτσι γίνονται και ψυχικά δυνατά. Ο θηλασμός είναι πολλά πράγματα δεν είναι μόνο γάλα.» Άγιος Παΐσιος.

Είναι γνωστή η φωτεινή προσωπικότητα του Μητροπολίτου Χίου Παντελεήμονος Φωστήνη. Οι σκέψεις του για την αγωγή του παιδιού συναντούν τις παρατεθείσες διδαχές των Αγίων.

Ένα ζευγάρι του εκμυστηρεύθηκε: « Εισ την Νέα Υόρκη, όπου είμεθα εγκατεστημένοι, απετάθημεν εις ένα διάσημον παιδαγωγόν, δια να αναλάβει αυτός την διαπαιδαγωγήση του 6 χρονου υιού μας.... μας εδήλωσε ότι **«δεν μπορεί να αναλάβει την διαπαιδαγωγήση του διότι είναι... αργά!»**

Από πότε αρχίζει η ανατροφή των τέκνων; Τον ρώτησαν:

Το ζήτημα της ανατροφής των παιδιών είναι το σοβαρότερο κοινωνικό ζήτημα. Διότι από αυτό εξαρτάται η ευτυχία μιας Κοινωνίας. Και η ανατροφή των τέκνων είναι στα χέρια των γονέων και προ παντός της μητέρας. Το θεμέλιο μπαίνει την στιγμήν της συλλήψεως και της κυοφορίας.

Το πρώτο στάδιον της διαπαιδαγωγήσεως του παιδιού είναι το διάστημα των εννέα μηνών, που το έμβρυον κυοφορείται εις τα σπλάχνα της μητέρας. Κατά το διάστημα αυτό ό,τι είδους συναισθήματα γεννώνται στην καρδιά της μητέρας, αποτελούν και την ύλη, με την οποία σχηματίζονται οι κλίσεις της ψυχής του παιδιού. Αυτή την αλήθεια η λαϊκή φιλοσοφία την έχει διαγνώσει, γι'αυτό λέγουν: «Μη στεναχωρείτε την έγκυο γυναίκα. Ότι και αν επιθυμήσει δώσατέ το. Γιατί θα αποβάλει!»

Και η αλήθεια είναι ότι έτσι θα χρησιμοποιήσει ύλη όχι καλή και η ψυχή του παιδιού θα σχηματισθεί με κλίσεις όχι αγαθές. Αυτό το πράγμα πρέπει να το γνωρίζουν καλά όλες οι γυναίκες, που εγκυμονούν. Να φροντίζουν λοιπόν να έχουν πάντοτε εις το νουν τους ανώτερες σκέψεις και πόθους ωραίους και ιδανικά ιερά, διαρκή χαρά και ευχαρίστηση, ώστε με τέτοια συναισθήματα να σχηματισθεί η ψυχή του παιδιού.

Θηλασμός. Όταν το παιδί γεννηθεί και αρχίζει να τρέφεται με το γάλα της μητέρας, αρχίζει το δεύτερον στάδιον της διαπαιδαγωγήσεως. Τότε οι οραματισμοί, οι πόθοι και τα συναισθήματα της μητέρας διοχετεύονται πλέον εις την ψυχή του παιδιού με το μητρικό γάλα. Πρέπει λοιπόν και κατά το διάστημα της γαλακτοφορίας η μητέρα να εξακολουθεί να έχει ωραίους πόθους και οραματισμούς και συναισθήματα στην καρδιά της.

«Τις μεγάλες αυτές αλήθειες αισθανθείτε τις βαθειά, Χριστιανοί γονείς, και προπαντός οι μητέρες. Προσέξατε τους εννέα μήνες της εγκυμοσύνης και τους μήνες της γαλακτοτροφίας. Αυτά τα δύο χρονικά διαστήματα είναι τα σοβαρότερα στάδια της διαπαιδαγωγήσεως των παιδιών σας. Αποτελούν τα θεμέλια της ευτυχίας των και της ιδικής σας ευτυχίας, και της ευτυχίας της κοινωνίας και του έθνους, αλλά και ολοκλήρου της ανθρωπότητας, διότι τα παιδιά σας δεν ανήκουν μόνον σε σας, ούτε στην μικρή κοινωνίαν του χωριού ή της πόλεως, σας, ουδέ καν μόνον εις το έθνος, αλλά ανήκουν εις ολόκληρον την ανθρωπότητα.

Με απλότητα και σαφήνεια ένας μεγάλος γέροντας της εποχής μας, σοφός θεολόγος, ο γέρων Σωφρόνιος, της Ιεράς Μονής του Τιμίου Προδρόμου, από το Έσσεξ της Αγγλίας, έλεγε πάντα ότι «...το ουσιωδέστερο για τις γυναίκες έργο, το σπουδαιότερο λειτούργημά τους, είναι η μητρότητα».

«Όσο οι άνθρωποι» συνεχίζει ο π. Σωφρόνιος, «παραμένουν όμοιοι με άγρια θηρία δεν πρέπει να περιμένουμε ειρήνη πάνω στη γη». ...

...Γιατί όμως οι άνθρωποι έχασαν αυτή την ικανότητα; Γιατί να ζουν μέσα στην λύπη, την παρακμή, την αρνητικότητα παρά το ότι στην εποχή μας η μόρφωση, οι γνώσεις, η παιδεία διαδίδονται τόσο πολύ; Ποια είναι η αιτία αυτής της ζοφερής κατάστασης; τον ρώτησαν:

Ο γέρων Σωφρόνιος δίνει απάντηση: «Όλα αρχίζουν ήδη από την κοιλιά της μητέρας...»